

PL ISSN 0023-5903

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik XC

Nr 2

WARSZAWA 1983

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK XC
1983

2

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1983

<http://rcin.org.pl>

KOMITET REDAKCYJNY

Ludwik Bazylow, Andrzej Brożek, Adam Galos, Antoni Gąsiorowski, Stanisław Gierszewski, Aleksander Gieysztor, Tadeusz Jędruszczak (redaktor), Irena Koberdowa, Witold Kula, Czesław Madajczyk, Marian Małowist, Jerzy Maternicki, Jerzy Michalski (zastępca redaktora), Edward Potkowski (sekretarz), Emanuel Rostworowski, Franciszek Ryszek, Henryk Samsonowicz, Monika Senkowska-Gluck, Andrzej Skrzypek (sekretarz), Witold Stankiewicz, Jacek Staszewski, Józef Ryszard Szaflik, Jerzy Topolski, Lech Trzeciakowski, Witold Tyloch, Jan Wimmer, Aleksandra Witkowska, Marian Wojciechowski.

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, 31-02-61

Drukarnia Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Nakład 3187+133 egz. Ark. wyd. 18,75. Ark. druk. 11.125. Papier druk. sat. kl. V, 71 g. 70×100. Oddano do składania 21 I 1983 r. Podpisano do druku 8 VI 1983 r. Druk ukończono w czerwcu 1983 r. Zam. nr 58/204. M-3. Cena 150,—

Państwowe Wydawnictwo Naukowe — Warszawa, Miodowa 10

СОДЕРЖАНИЕ

Стефан Кеневич — Исторические науки в Польше и их потребности . . .	305
Януш Тазбир — Инквизиция в глазах поляков	311
Ежи Михальски — Проблематика республиканского течения в реформаторской политической мысли Польши в XVIII в.	327
Александр Лучак — Политическая культура народного движения в Польше (1918-1939)	339
Ежи Ярузельски — О генезисе Апрельской Конституции. Депутат Цат-Мацкевич и консерваторы в подготовительных работах	351

ОБЗОРЫ — ПОЛЕМИКИ — ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Малгожата Вилем — Новейшие достижения румынской историографии . . .	337
---	-----

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ

Анджей Брожек — Силезский биографический словарь	381
Ян Э. Замойски — Конрад Жегота — мифический покровитель благородного дела	393
Рецензии	401
Хроника	465

TABLE DES MATIÈRES

Stefan Kieniewicz — L'Etat et les besoins des sciences historiques en Pologne	305
Janusz Tazbir — Les Inquisitions vues par les Polonais	311
Jerzy Michalski — Parmi les problèmes du courant républicain dans la pensée politique réformatrice du XVIIIe s.	327
Aleksander Łuczak — La culture politique du mouvement paysan en Pologne (1918-1939)	339
Jerzy Jaruzelski — Genèse de la constitution d'avril. Le député Cat-Mackiewicz et les conservateurs durant les travaux préparatoires . . .	351

REVUES — POLÉMIQUES — PROPOSITIONS

Małgorzata Willaume — Les dernières réalisations de l'historiographie roumaine	337
--	-----

CRITIQUES ET COMPTES RENDUS

Andrzej Brożek — Dictionnaire biographique silésien	381
Jan E. Zamojcki — Konrad Żegota, le patron mythique d'une noble cause	393
Critiques	401
Chronique	465

SPIS TREŚCI

Stefan Kieniewicz — Stan i potrzeby nauk historycznych w Polsce . . .	305
Janusz Tazbir — Inkwizycje w oczach Polaków	311
Jerzy Michalski — Z problematyki republikańskiego nurtu w polskiej reformatorskiej myśli politycznej w XVIII wieku	327
Aleksander Łuczak — Kultura polityczna ruchu ludowego w Polsce (1918 - 1939)	339
Jerzy Jaruzelski — O genezie konstytucji kwietniowej. Poseł Cat-Mackiewicz i konserwatyści w pracach przygotowawczych	351

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — PROPOZYCJE

Małgorzata Willaume — Najnowsze osiągnięcia historiografii rumuńskiej	377
---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Andrzej Brożek — Śląski Słownik Biograficzny	381
Jan E. Zamojski — Konrad Żegota — mityczny patron szlachetnej sprawy	393

*

M. L. Crone, Untersuchungen zur Reichskirchenpolitik Lothars III. (1125 - 1137) zwischen reichskirchlicher Tradition und Reformkurie — Benedykt Ziენტara	401
Faire croire. Modalités de la diffusion et de la réception des messages religieux de XIIe au XVe siècle — Bronisław Geremek	404
Kazimierz Myśliński, Dzieje kariery politycznej w średniowiecznej Polsce. Dymitr z Goraja 1340 - 1400 — Sławomir Jakubczak	410
J. Wyrozumski, Kazimierz Wielki — Henryk Samsonowicz	413
Teisinię institutu raida Lietuvoje XIV - XIX — Marcei Kosman	416
E. Opaliński, Elita władzy w województwie poznańskim i kaliskim za Zygmunta III — Andrzej Wyczański	418
S. Achremczyk, Reprezentacja stanowa Prus Królewskich w latach 1696 - 1772. Skład społeczny i działalność — Jerzy Dygala	420
M. Tanty, Bosfor i Dardanele w polityce mocarstw — Henryk Wereszyccki	424
W. Huba, Własność nieruchoma w miastach rządowych w okresie Królestwa Kongresowego (1815 - 1866). Na przykładzie województwa płockiego; S. Marcinkowski, Miasta Kielecczyny. Przemiany społeczno-gospodarcze 1815 - 1869 — Władysław Sobociński	426
R. Bender, Książd Karol Mikoszewski (X Syxtus) 1832 - 1886 — Halina Florowska-Frančić	429
M. Jaskólski, Historia-naród-państwo. Zarys syntezy myśli politycznej konserwatystów krakowskich w latach 1866 - 1934 — Andrzej Wierzbicki	434
W. Łazuga, Michał Bobrzyński. Myśl historyczna a działalność polityczna — Andrzej Skrzypek	438
H. Janowska, Emigracja zarobkowa z Polski 1918 - 1939 — Andrzej Brożek	440
T. Małecka, Kredyty i pożyczki Stanów Zjednoczonych Ameryki dla rządu polskiego w latach 1919 - 1939 — Janusz Skodlarski	444
Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P”. Wspomnienia. Wybór i opracowanie B. Koziello-Poklewski i B. Łukaszewicz — Tadeusz Cieślak	447

Świadomość historyczna Polaków. Problemy i metody badawcze pod redakcją J. Topolskiego — Krzysztof Groniowski, Andrzej Lipski . . .	448
A. Tomczak. Zarys dziejów archiwów polskich — Tadeusz Mencil . . .	458
„Annales de Démographie Historique” 1981 — Andrzej Wyczański . . .	461

KRONIKA

Historiografia powojenna o dziejach XX wieku — Jerzy Eisler . . .	465
Z prac Komitetu Redakcyjnego „Kwartalnika Historycznego” — Natalia Kar- powska	467
Z prac Komisji Historii Wojskowej Zarządu Głównego PTH — Tadeusz Ję- druszcza k	468
Miasta centralne i ich zaplecze w dobie uprzemysłowienia — Ireneusz I h n a- t o w i c z	469
VI Sesja Polsko-Rumuńskiej Komisji Historycznej — Tadeusz Ję d r u s z c z a k	469

IN MEMORIAM

Juliusz Willaume (1904 - 1980) — Stanisław Wiśniewski	471
---	-----

LISTY DO REDAKCJI

Historia Uniwersytetu Warszawskiego — Jerzy P n i e w s k i	475
---	-----

Cena zł 150,—

TYLKO PRENUMERATA ZAPEWNI REGULARNE OTRZYMYWANIE

KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO

Warunki prenumeraty
Cena prenumeraty krajowej

rocznie zł 600,—
półrocznie zł 300,—

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch”, oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach:

- do 25 listopada na I półrocze roku następnego i na cały rok następnny,
- do 10 czerwca na II półrocze roku bieżącego.

Jednostki gospodarki uspołecznionej, instytucje, organizacje i wszelkiego rodzaju zakłady pracy zamawiają prenumeratę w miejscowych Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch”, w miejscowościach tam, w których nie ma Oddziałów RSW — w urzędach pocztowych.

Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli.

Prenumeratę za zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28 00-958 Warszawa, konto NBP nr 1531-71 — w terminach podanych dla prenumeraty krajowej.

Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zlecających indywidualnych i o 100% dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Bieżące i archiwalne numery można nabyć lub zamówić we Wroclowski Wydawnictw Naukowych PAN-Ossolinsum-PWN, Pałac Kultury i Nauki (wysoki parter) 00-901 Warszawa oraz w księgarniach naukowych „Domu Książki”.

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the

Foreign Trade Enterprise
ANS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland.

Our bankers:
BANK HANDLOWY WARSZAWA S. A.

Kwart. Hist. R. LXXXIX, r. 4, 1992.
Indeks: 36310